

μία

μία κ. **μια**, απόλ. αριθμητ. [θηλ. του ένας], μια· ο άτονος τύπος χρησιμοποιείται και ως αόρ. αντων. (κάποια). (Ακολουθούν 120 φρ.)·

- απ' τη μια... κι απ' την άλλη..., λέγεται για δυο πράγματα ή καταστάσεις, που είναι αντίθετες, που δε συμβιβάζονται μεταξύ τους: «απ' τη μια μου λες πως τ' αυτοκίνητό σου έχει δυνατή μηχανή κι απ' την άλλη δεν μπορεί ν' ανεβεί αυτόν το μικρό ανήφορο || απ' τη μια έχει κατακλύσει όλον τον κόσμο κι απ' την άλλη μιλάει για τιμιότητα»·

- αμολάω μια (ενν. κλανιά, πορδή), βλ. λ. [αμολάω](#)·

- απ' τη μια... απ' την άλλη όμως..., βλ. φρ. απ' τη μια... κι απ' την άλλη(...)

- απ' τη μια μέρα στην άλλη, βλ. λ. [μέρα](#)·

- απ' τη μια μεριά... κι απ' την άλλη μεριά..., βλ. λ. [μεριά](#)·

- απ' τη μια πόρτα μπήκα κι απ' την άλλη βγήκα, βλ. λ. [πόρτα](#)·

- απ' τη μια πόρτα μπήκε κι απ' την άλλη βγήκε, βλ. λ. [πόρτα](#)·

- απ' τη μια στιγμή στην άλλη, βλ. λ. στιγμή·

- από μιας αρχής, βλ. λ. [αρχή](#)·

- δέκα θα σου δίνω και μία θα μετράς (ενν. μπάτσες, μπουνιές, ξυλιές κ.λπ.), βλ. λ. δέκα·

- δε δίνω μία, **α.** αδιαφορώ τελείως για κάποιον ή για κάτι: «όποιος με βοήθησε στις δυσκολίες μου θα του υποστηρίξω, αλλά για όσους αδιαφόρησαν δε δίνω μία». (Λαϊκό τραγούδι: μια ζωή συγχωροχάρτι από αδυναμία και συ τη δική σου πάρτη και **δε δίνεις μία**). **β.** δεν πληρώνω τίποτα: «έχω ένα μαγαζί που τρώω, πίνω και δε δίνω μία»·

- δε λέει μία, **α.** (για πρόσωπα) είναι ανάξιος λόγου, ασήμαντος, τιποτένιος: «μπορεί να είναι όμορφος, αλλά κατά τ' άλλα δε λέει μία». **β.** (για πράγματα) δεν έχει καμιά αξία: «μπορεί να έχει εντυπωσιακή γραμμή αυτό τ' αυτοκίνητο, αλλά πάνω στο δρόμο δε λέει μία». **γ.** (για καλλιτεχνικά έργα) δεν παρουσιάζει κανένα ενδιαφέρον, δε μεταφέρει καμιά σημαντική ιδέα: «πολυδιαφημισμένο έργο, αλλά, κατά τη γνώμη μου δε λέει μία»·

- δεν αξίζει μία, βλ. φρ. δε λέει μία·

- δεν είναι ούτε μια ούτε δυο, βλ. λ. [δυο](#)·

- δεν έχω μία, στερούμαι παντελώς χρημάτων: «μην του ζητάς λεφτά, γιατί τον τελευταίο καιρό δεν έχει μία». (Λαϊκό τραγούδι: ρουλέτα είναι η ζωή και τσόχα η κοινωνία, άλλος την κάνει την καλή κι άλλος **δεν έχει μία**)·

- δεν κάνει μία, βλ. φρ. δεν αξίζει μία·

- δεν καταλαβαίνει μία, **α.** δεν αλλάζει τη γνώμη του, είναι ανένδοτος, αμετάπειστος: «αν αποφασίσει να κάνει κάτι, δεν καταλαβαίνει μία μέχρι να το κάνει». **β.** είναι σκληρόκαρδος, είναι αναίσθητος: «μην περιμένεις απ' αυτόν βοήθεια, γιατί δεν καταλαβαίνει μία». **γ.** δε δείχνει την παραμικρή διάθεση κατανόησης ή συνεννόησης: «χίλιες φορές του ζήτησα να ξανακουβεντιάσουμε το θέμα, αλλά δεν καταλαβαίνει μία». **δ.** δεν αντιλαμβάνεται το παραμικρό από όσα συμβαίνουν γύρω του, ιδίως κακά: «εδώ ο κόσμος χάνεται κι αυτός δεν καταλαβαίνει μία». Συνών. *δεν καταλαβαίνει γρυ / δεν καταλαβαίνει τ' άντερά του / δεν καταλαβαίνει Χριστό*·

- δεν υπάρχει μία, βλ. φρ. δεν έχω μία·
- δώσ' του μια! χτύπησέ τον είτε με τη γροθιά σου, την κλοτσιά σου είτε με το όπλο που κρατάς στα χέρια σου: «δώσ' του μια ρε, που κάθεται κι ακούς τις βλακείες που λέει σε βάρος σου!». (Δημοτικό τραγούδι: *έλιμ γιαλέλιμ ήρθαν προξενητάδες για, πάρ' το μαχαίρι δώσ' μου μια στην πονεμένη μου καρδιά*)·
- είμαι χωρίς μία, βλ. φρ. δεν έχω μία·
- είναι μία αυτή! **α.** λέγεται για γυναίκα αμφίβολης ηθικής, για γυναίκα που έχει πάρα πολύ κακή φήμη: «πρόσεχε την, γιατί είναι μία αυτή!». Συνήθως η φρ. κλείνει με το ο Θεός να σε φυλάει. **β.** λέγεται θαυμαστικά για γυναίκα που είναι πανέξυπνη, πολυμήχανη, που δύσκολα μπορεί να τα βγάλει κανείς πέρα μαζί της: «είναι μία αυτή, που δεν πιάνεται από πουθενά!»·
- είναι μιας κάποιας ηλικίας, βλ. λ. [ηλικία](#)·
- η μία, η άλλη, έκφραση με την οποία περιλαμβάνουμε διάφορες γυναίκες που συνοδεύουν, χωρίς να τις κατονομάζουμε ακριβώς, αυτές που έχουμε ήδη αναφέρει με τα ονόματά τους: «στη δεξίωση ήταν η Μαρία, η Ελένη, η Δέσποινα η μία, η άλλη»·
- η μια κι η άλλη, γυναίκες της σειράς, ανάξιες λόγου, τυχαίες: «είναι πολύ ευαίσθητη γυναίκα και στενοχωριέται ακόμη και μ' αυτά που της λένε η μια κι η άλλη»·
- η μια όψη του νομίσματος, βλ. λ. [όψη](#)·
- η μια πάνω στην άλλη, **α.** (για γυναίκες) δηλώνει μεγάλο συνωτισμό: «στο σχολικό του παρθεναγωγείου ήμασταν η μια πάνω στην άλλη». **β.** η μια ύστερα από την άλλη, διαδοχικά και χωρίς διακοπή: «έρχονταν η μια πάνω στην άλλη να τις εξυπηρετήσω και κάποια στιγμή τα 'χασα απ' το πλήθος που μαζεύτηκε». **γ.** (για καταστάσεις) η μια ύστερα από την άλλη, διαδοχικά: «οι στενοχώριες έρχονται η μια πάνω στην άλλη || οι επιτυχίες έρχονται η μια πάνω στην άλλη». (Λαϊκό τραγούδι: *δέκα φορές την πάτησα την μια πάνω στην άλλη και το κορόιδο, φίλε μου, μυαλό δεν έχω βάλει*)·
- η μια πλευρά του νομίσματος, βλ. λ. [πλευρά](#)·
- η μια της βρομάει (κι) η άλλη της μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- η μια της βρομάει (κι) η άλλη της ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- η μια του βρομούσε (κι) άλλη του μύριζε, βλ. λ. [μυρίζω](#)·
- η μια του βρομούσε (κι) άλλη του ξίνιζε, βλ. λ. [ξινίζω](#)·
- και μια και δυο, βλ. λ. [δυο](#)·
- με τη μια, με την πρώτη προσπάθεια, αμέσως: «πήρε σημάδι και πέτυχε το στόχο του με τη μια || πέτυχε με τη μια στο πανεπιστήμιο»·
- μένω χωρίς μία, βλ. φρ. δεν έχω μία·
- μια άλλη φορά, βλ. λ. [φορά](#)·
- μια απ' τα ίδια, βλ. λ. [ίδιος](#)·
- μια βροχή μόνο θα μας σώσει ή μια βροχή μόνο μας σώνει ή μια βροχή μόνο θα με σώσει ή μια βροχή μόνο με σώνει, βλ. λ. [βροχή](#)·

- μια γελάει, μια κλαίει, βλ. λ. γελώ·
- μια για πάντα, βλ. λ. πάντα·
- μια γουλιά, βλ. λ. γουλιά·
- μια δεύτερη γνώμη, βλ. λ. γνώμη·
- μια δόση, βλ. λ. δόση·
- μια δραξιά, βλ. λ. δραξιά·
- μια δρασκελιά, βλ. λ. [δρασκελιά](#)·
- μια εδώ και μια εκεί, βλ. λ. εδώ·
- μια εσύ και μια εγώ, βλ. λ. εγώ·
- μια έτσι, μια αλλιώς, βλ. λ. [έτσι](#)·
- μια έτσι να κάνω..., βλ. λ. κάνω·
- μια ζωή, βλ. λ. ζωή·
- μια ζωή την έχουμε, βλ. λ. ζωή·
- μια ιδέα, βλ. λ. [ιδέα](#)·
- μια ιδέα είναι όλα ή όλα είναι μια ιδέα, βλ. λ. [ιδέα](#)·
- μια και... ή μια που... ή μιας και... ή μιας που..., δεδομένου ότι, αφού, εφόσον: «μια και δε θα 'ρθει ο τάδε, μπορώ να πάρω εγώ τη θέση του; || μια που ήρθε ο τάδε, εγώ μπορώ να φύγω». (Λαϊκό τραγούδι: **μια και ανταμωθήκαμε, κερνάω μια μισάδα κι όταν θα πάει δύο, πέφτουμε στρωματσάδα**)·
- μια και ήρθες, βλ. λ. ήρθα·
- μια και καλή, βλ. λ. καλός·
- μια και κάτω, βλ. λ. [κάτω](#)·
- μία και μία, λέγεται στην περίπτωση που σε κάποια συνάθροιση ή ομάδα βρίσκονται μαζεμένες εκλεκτές γυναικείες προσωπικότητες ή, ειρωνικά, αμφίβολης ηθικής ή κοινωνικής αξίας: «στη δεξίωση του τάδε ήταν η γυναίκα του Νομάρχη, του εισαγγελέα, του στρατηγού, γιατρίνες, δικηγόρινες, όλες μία και μία || αυτές που συχνάζουν σ' αυτό το μπαράκι είναι όλες μία και μία»·
- μια και το 'φερε η κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- μια κι έξω (όξω), βλ. λ. έξω·
- μια κουβέντα είναι αυτή, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- μια κουβέντα είναι να..., βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- μια κουβέντα είπα, βλ. λ. [κουβέντα](#)·

- μια μέρα, βλ. λ. [μέρα](#).
- μια μήλα, μια φύλλα, βλ. λ. [μήλο](#).
- μια μια ή μία μία, **α.** η μία μετά την άλλη στη σειρά, ιδίως σε περίπτωση διανομής: «θα περνάτε μέσα μία μία || μία μία, βρε κορίτσια, όλες θα πάρετε». **β.** η καθεμία χωριστά: «συνεννοηθείτε τι θέλετε να κάνετε, για να μην έρχεται μία μία και να λέει ό,τι της κατεβαίνει». **γ.** διαδοχικά: «μία μία οι επιχειρήσεις κλείνουν». (Λαϊκό τραγούδι: *όλοι σε προδώσαν, όλοι σε μισήσαν και βαριές οι πόρτες **μία-μία** κλείσαν*).
- μια μπουκιά, βλ. λ. [μπουκιά](#).
- μια μπουκιά άνθρωπος ή μιας μπουκιάς άνθρωπος, βλ. λ. [μπουκιά](#).
- μια μυρουδιά, βλ. λ. μυρουδιά.
- μια ντουζίνα, βλ. λ. [ντουζίνα](#).
- μια ο ένας μια ο άλλος, διαδοχικά και χωρίς διακοπή: «έχει δυο αδέρφια και τη συνοδεύει μια ο ένας μια ο άλλος».
- μια πήχη άνθρωπος ή μιας πήχης άνθρωπος, βλ. λ. [πήχης](#).
- μια πιθαμή ή μια σπιθαμή, βλ. λ. [πιθαμή](#).
- μια πιθαμή άνθρωπος ή μιας πιθαμής άνθρωπος, βλ. λ. [πιθαμή](#).
- μια προυνιά, βλ. λ. [προυνιά](#).
- μια πορδή άνθρωπος ή μιας πορδής άνθρωπος, βλ. λ. πορδή.
- μια πόρτα μας χωρίζει, βλ. λ. [πόρτα](#).
- μια που, αφού: «μια που ήρθε κι ο τάδε, μπορούμε ν' αρχίσουμε τη συνεδρίαση».
- μια πρέζα, βλ. λ. πρέζα.
- μια ρουφηξιά, βλ. λ. ρουφηξιά.
- μια ρώγα, βλ. λ. [ρώγα](#).
- μία σου και μία μου, σου ανταποδίδω με τη σειρά μου τα ίσα ή κάνω με τη σειρά μου τα ίδια που έκανες κι εσύ: «θα σου φερθώ όπως μου φέρθηκες, μία σου και μία μου». (Λαϊκό τραγούδι: **μία σου και μία μου** θα το μετανιώσεις, με το ίδιο νόμισμα θα το πληρώσεις). Συνών. σειρά σου και σειρά μου· βλ. και φρ. *ένα σου και ένα μου*.
- μια στα τόσα, βλ. λ. τόσος.
- μια στάλα, βλ. λ. στάλα.
- μια σταλιά, βλ. λ. [σταλιά](#).
- μια σταλιά άνθρωπος ή μιας σταλιάς άνθρωπος, βλ. λ. [σταλιά](#).
- μια σταλιά σκατό, βλ. λ. σκατό.

- μια στιγμή! βλ. λ. στιγμή·
- μια στιγμή, βλ. λ. στιγμή·
- μια στις τόσες, βλ. λ. τόσος·
- μια στις χίλιες, βλ. λ. [χίλιοι](#)·
- μια στο καρφί και μια στο πέταλο, βλ. λ. καρφί·
- μια τζούρα, βλ. λ. [τζούρα](#)·
- μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και την κακή του μέρα , βλ. λ. [κλέφτης](#)·
- μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και την κακή του μέρα, βλ. λ. φίλος·
- μια τρύπα στο νερό, βλ. λ. τρύπα·
- μια τσιγάρα δρόμος, βλ. λ. δρόμος·
- μία των ημερών, βλ. λ. ημέρα·
- μια φορά! βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά, βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά..., βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά γεννιέται ο άνθρωπος, βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά κι έναν καιρό, βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά με γέννησε η μάνα μου, βλ. λ. [μάννα](#)·
- μια φορά στα τόσα ή μια φορά στις τόσες, βλ. λ. [φορά](#)·
- μια φορά στα χίλια χρόνια, βλ. λ. [χρόνος](#)·
- μια φουσηξιά άνθρωπος ή μιας φουσηξιάς άνθρωπος, φουσηξιά·
- μια χαρά! βλ. λ. [χαρά](#)·
- μια χαρά... ή μια χαρά είναι..., βλ. λ. [χαρά](#)·
- μια χαρά Θεού... ή μια χαρά Θεού είναι..., βλ. λ. [χαρά](#)·
- μια χαρά και δυο τρομάρες! βλ. λ. [χαρά](#)·
- μια χασιά άνθρωπος ή μιας χασιάς άνθρωπος, βλ. λ. χασιά·
- μια χούφτα, βλ. λ. χούφτα·
- μια ψίχα, βλ. λ. [ψίχα](#)·

- μια ψυχή θα βγει που θα βγει, ας βγει μια ώρα αρχύτερα ή μια ψυχή που 'ναι να βγει, ας βγει μια ώρα αρχύτερα, βλ. λ. [ψυχή](#).
- μια(ν) ωραία(ν) πρωία(ν), βλ. λ. πρωία.
- μιας εξαρχής, βλ. λ. εξαρχής.
- μόνο μια και δυο; βλ. λ. [μόνος](#).
- πότε η μια του βρομάει κι (και πότε) η άλλη του μυρίζει, βλ. λ. [μυρίζω](#).
- πότε η μια του βρομάει κι (και πότε) η άλλη του ξινίζει, βλ. λ. [ξινίζω](#).
- πότε η μια του βρομούσε κι (και πότε) η άλλη του μύριζε, βλ. λ. [μυρίζω](#).
- πότε η μια του βρομούσε κι (και πότε) η άλλη του ξίνιζε, βλ. λ. [ξινίζω](#).
- τη μια έτσι, την άλλη αλλιώς, βλ. λ. [έτσι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας